INSTITUT FRANÇAIS

Ukraine

ЗАГАЛЬНА ПРЕЗЕНТАЦІЯ:

Будівля Французького Інституту в Україні (ФІУ)
вул. О. Гончара 84, м. Київ

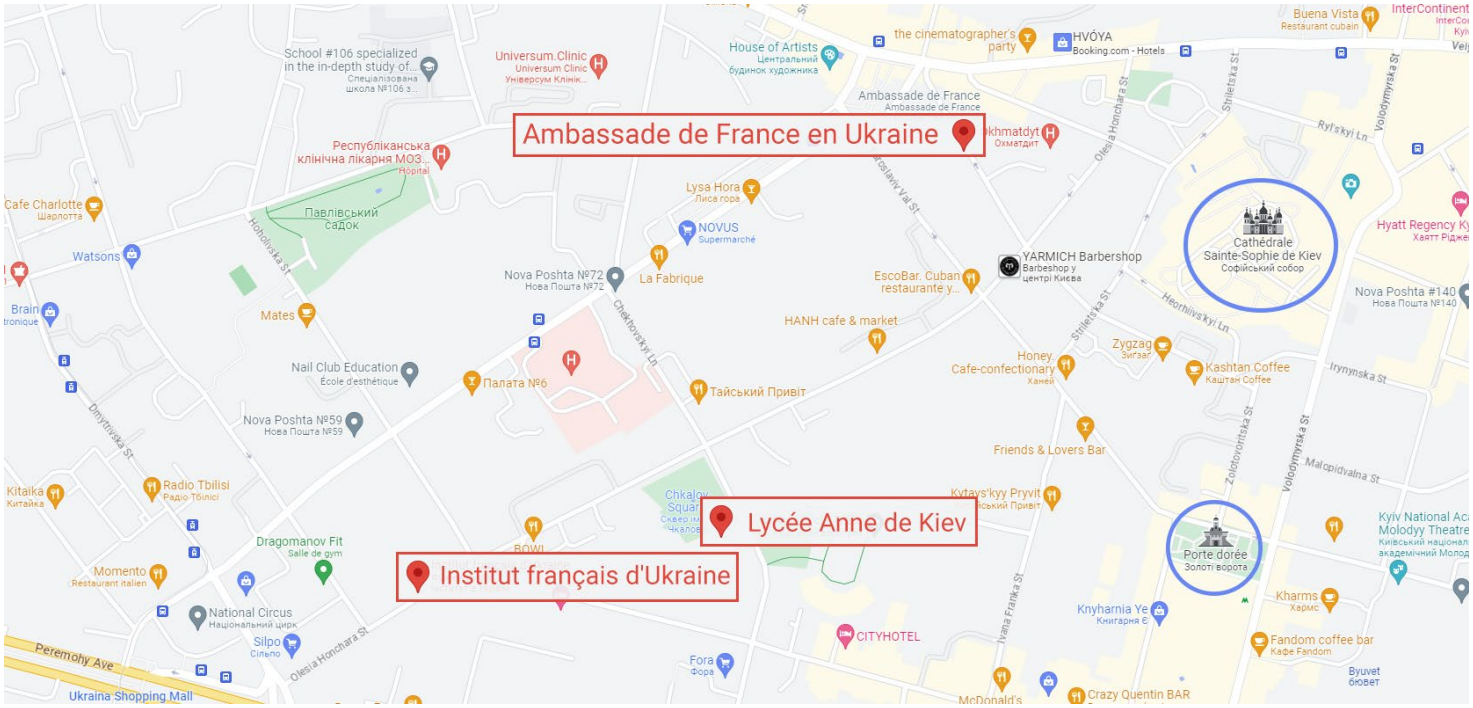

З нагоди відновлення роботи ФІУ, 27 вересня 2022 року пані Катрін Колонна, міністерка Європи та закордонних справ, обговорює ситуацію в Україні та відповідає на запитання слухачів Інституту. Деякі фізично присутні, деякі дистанційно в Україні та за кордоном. Медіатека ФІУ

Від 1 вересня 2022 року і до сьогодні, Французький Інститут в Україні є **єдиним закордонним культурним закладом відкритим для громадськості** в столиці України. Франція дійсно вирішила з літа 2022 року **підтримувати відкритими** ці інструменти дипломатичного впливу, у цьому випадку – Французький ліцей імені Анни Київської, Французький Інститут в Україні та мережу з шести Alliances françaises: у Харкові, Дніпрі, Запоріжжі (схід), Одесі (південь), у Львові, Рівному (захід), які усі функціонують – певні в дещо обмеженому форматі – і пропонують дистанційні курси.

Зі значно меншою командою, ФІУ зберіг, перш за все, низку своїх **початкових місій**, серед яких: навчання французькій мові та організація іспитів та тестів з французької мови, медіатека, просування навчання у Франції та надання стипендій для заохочення університетської та наукової мобільності, а також популяризація французького кіно. Згодом ми **адаптували певну кількість своїх заходів, з урахуванням контексту війни,** що суттєво змінює умови, в яких працює заклад, але особливо вимоги наших українських партнерів. Це стосується політики щодо друкованого і письмового слова або професійних стажувань вчителів французької мови, яке наразі проводяться у Франції та Польщі, оскільки французьким спеціалістам не дозволяється приїжджати в Україну. Зрештою, Інститут **врахував нові пріоритети України та започаткував нові, абсолютно безпрецедентні форми співпраці.** У першу чергу це стосується координації навчання українських працівників судової сфери у Національній школі суддів у Франції. Це також заходи із захисту творів та артефактів в українських музеях та професійних стажувань знавців музейної справи і реставраторів у Франції. **Отже, ФІУ адаптувався і прагне відповідати абсолютно новим пріоритетам.**

З нагоди свого першого візиту до Французького інституту в Україні у вівторок, 10 жовтня, Посол Франції в Україні п. Гаель Весьєр зустрівся з командою Французького інституту.

Зустріч за круглим столом дозволила кожному з членів команди представити свою діяльність, розповісти про свої пріоритети, а також зміни, які вплинули на роботу закладу, а відтак – і на кожного з них після відкриття ФІУ у вересні 2022 року. Разом з Польським інститутом у Києві Французький інститут наразі залишається єдиним відкритим для публіки іноземним закладом культури в українській столиці. Посол коротко поспілкувався з класом, який вивчає французьку мову, та записався до Медіатеки. Він подякував усій команді за її відданість та внесок у французьку дипломатію впливу в Україні в складному контексті, який зараз переважає.

<u>Справа наліво:</u>

Анна **НОВІКОВА**, бібліотекар
Олександра **ПРИСЯЖНЮК**, адміністарторка рецепції
Олена **САЇНА**, асистент дирекції
Ясін **ЕЛЬ-ШЕХАБ**, відділ курсів – координатор мовних іспитів та тестів
Гаель **ВЕСЬЄР**, Посол Франції в Україні
Анастасія **ОЛЬХОВИК**, координаторка стипендій та освітніх програм, бюро Campus France
Оксана **БУРЗАК**, координатор проектів ФІУ-Відділ культури та співробітництва
Олів'є **ЖАКО**, радник з питань культури та співробітництва - директор ФІУ
Олександр **СКЛЯР**, технічне забезпечення
Валентина **СТУКАЛОВА**, директорка курсів
Оксана **МИКИТЕНКО**, провідний фахівець з адміністративних та фінансових питань
Олег **СОСНОВ**, координатор культурно-мистецьких проектів
Борис **ПЛАХОТНЮК**, водій

Команда Французького Інституту в Україні, 30 травня 2023

Зліва направо:

Павло **ВОЛОШОК,** *відділ комунікацій*
Олександр **СКЛЯР,** *технічне забезпечення*
Олександра **ПРИСЯЖНЮК,** *адміністарторка рецепції*
Анна **НОВІКОВА,** *бібліотекар*
Анастасія **ОЛЬХОВИК,** *координаторка стипендій та освітніх програм, бюро Campus France*
Оксана **БУРЗАК,** *координатор проектів ФІУ-Відділ культури та співробітництва*
Олів'є **ЖАКО,** *радник з питань культури та співробітництва - директор ФІУ*
Валентина **СТУКАЛОВА,** *директорка курсів*
Олег **СОСНОВ,** *координатор культурно-мистецьких проєктів*
Ясін **ЕЛЬ-ШЕХАБ,** *відділ курсів – координатор мовних іспитів та тестів*
Оксана **МИКИТЕНКО,** *провідний фахівець з адміністративних та фінансових питань*

Викладачі, які є невід'ємною частиною команди Французького Інституту в Україні, не присутні на цій фотографії.

Четверо колег є викладачами, що працюють за трудовим договором: пані Марина **СОКОЛОВА** та пані Аліна **ПІЛЯЄВА** (наразі дія трудового договору призупинена), пан Олександр **КУРОВСЬКИЙ** та пан Сергій **ОПАЦЬКИЙ.**

Чотирнадцять колег надають послуги з викладання в ФІУ як фізичні особи-підприємці : пані Наталія **ШКУТА**, Світлана **ДРІФ**, Ніна **ФІЛИПОНЕНКО**, Олена **ГАЛІЦИНА**, Вікторія **КАЛІНІНА-ШАМРАЙ**, Ольга **КРАВЧЕНКО**, Олена **СОБОЛЄВА**, Лілія **СТЕПАНІЩЕВА**, Ірина **ЗУБ**, Наталія **МАРШЕВА** і Юлія **МУЗИКА**, пан Амаду **КАН**, Сергій **ЧЕЗГАНОВ** та Володимир **ЦЕБРО**.

Як і всюди в Україні, в Києві часто лунають сигнали повітряної тривоги та зобов'язують команду Французького інституту адаптуватись. Працівники інституту суворо дотримуються правил безпеки. Поки триває повітряна тривога, вся команда знаходиться в захищеному приміщенні Інституту. Київ, ранок понеділок, 29 травня 2023.

Одне зі значних обмежень, які неабияк впливають на розвиток ФІУ, - це відсутність укриття від бомбардувань у наших приміщеннях. Мерія Києва, звісно, надала нам сховище за кількасот метрів від нашої будівлі, втім ми все ж не можемо проводити заняття для студентів віком менше 16 років в нашому приміщенні. І все ж, заняття для дітей та підлітків були дуже популярними перед повномасштабною війною. Звичайно, ми пропонуємо дистанційні курси для учнів цього віку, але це навчання не має такого успіху, як у класі, адже заняття для дітей передбачають особливий ігровий формат, який дуже складно реалізувати онлайн. Різні варіанти тестувалися – зміна місця проведення, навчання у змішаному форматі, адаптація методик викладання – проте тривала відсутність очного навчання у нашому приміщенні для цієї специфічної аудиторії залишається серйозним викликом для нашого закладу. Відсутність укриття також змушує нас тимчасово відмовитися від організації в наших приміщеннях вернісажей, виставок, презентацій книг, інтелектуальних чи літературних зустрічей.

Іншою значною перепоною, що також має довгостроковий характер, є фактична заборона поїздок керівництва Інституту в регіони, де воно могло б зустрічатися з університетськими, лінгвістичними, освітніми, культурними чи інституційними партнерами, у тому числі з колегами з Alliances françaises. Таким чином, ми маємо адаптуватися та щоденно знаходити рішення.

Французький інститут в Україні (ФІУ). Команда. 11 квітня 2024

<u>Зліва направо:</u>

Павло **ВОЛОШОК**, *фахівець з комунікацій*
Олена **САЇНА**, *координаторка з питань співробітництва в мовній та освітній галузях*
Олександра **ПРИСЯЖНЮК**, *адміністраторка рецепції*
Валентина **СТУКАЛОВА**, *директорка курсів*
Оксана **БУРЗАК**, *фахівець з питань ФІУ - відділу культури та співробітництва*
Борис **ПЛАХОТНЮК**, *водій - фактотум*
Анастасія **ОЛЬХОВИК**, *координаторка з питань університетського співробітництва - бюро CampusFrance*
Елоїз **МАРМУЗЕ ДЕ ЛА ТАЙ**, *аташе з питань наукового та університетського співробітництва*
Олександр **СКЛЯР**, *технічне та інформаційне забезпечення*
Олів'є **ЖАКО**, *радник з питань культури та співробітництва - директор ФІУ*
Оксана **МИКИТЕНКО,** *провідний фахівець з адміністративних та бухгалтерських питань*
Олег **СОСНОВ,** *координатор з питань організації культурно-мистецьких проєктів*
Анна **НОВІКОВА**, *медіатека*
Ясін **ЕЛЬ-ШЕХАБ**, *відділ курсів - координатор мовних іспитів та тестів*

Приймальня Французького Інституту в Україні на першому поверсі

День *вишиванки* (національний український одяг)
Медіатека ФІУ 18 травня 2023

ВІДДІЛ КУРСІВ ТА ВІДДІЛ ІСПИТІВ ТА ТЕСТІВ

Заняття з французької мови, які проводять викладачі Інституту є надважливою діяльністю закладу. Хоча ФІУ був закритий з 24 лютого по 1 вересня 2022 року, слухачі, які вивчають нашу мову, відтоді поступово повертаються. Станом на 1 липня 2023 року 1178 українців продовжують навчатися мові в Інституті. Станом на 1 липня 2021 року їх було 1374. Ми робимо все можливе, щоб заохотити їх повернення: цьому слугують диференційовані підходи до викладання в очному, дистанційному або змішаному форматах, інтерактивні методи навчання та модернізовані навчальні матеріали. Ми докладаємо всіх зусиль, щоб полегшити вивчення нашої мови.

Пан Олександр КУРОВСЬКИЙ проводить заняття французької мови українським студентам
– 6 присутні в класі, 6 – онлайн
26 травня 2023

Щодо іспитів та тестів французькою, з початку 2023 року, ФІУ організував проведення іспитів DELF-DALF для 357 кандидатів з усієї України, з них 248 - у Києві. Ці показники значно вищі, ніж у 2022 році (по Україні - 503, у тому числі 232 у Києві), але вони залишаються низькими порівняно з 2021 роком, коли 1069 кандидатів (зокрема 491 у Києві) отримали мовну сертифікацію. Ці цифри є дуже показовими для ситуації, яку необхідно взяти до уваги, і яку можна підсумувати наступним чином: повернення до довоєнної ситуації за короткий строк є ілюзією. У місті Києві, яке, ймовірно, втратило від чверті до шостої частини свого населення, і де близько 70% цієї кількості становлять люди віком 18-40 років (а це – переважна більшість нашої довоєнної аудиторії), **ФІУ має знайти нову модель зростання, яка достатньо відрізнятиметься від тієї, що превалювала до війни.**

Напередодні вторгнення населення Київської агломерації становило 3,9 мільйона осіб, у березні 2022 року - 1,3 мільйона, а в травні того ж року - 2,5 мільйона. До червня 2023 року населення агломерації могло сягнути 3,2 мільйона, враховуючи, що кількість внутрішньо переміщених осіб із зони бойових дій на сході та півдні країни продовжує зростати. Джерело: Дмитро **Білоцерковець**, радник Київського міського голови.
https://suspilne.media/amp/463328-majze-dovoennij-riven-u-kmda-rozpovili-skilki-ludej-prozivaut-u-kievi/

Рекламна кампанія курсів французької мови ФІУ на станціях київського метрополітену березень-квітень 2023. Схожа кампанія планується на вересень-жовтень 2023.

Рекламна кампанія курсів французької ФІУ на вулицях Києва березень-квітень 2023

Пан Ясін ЕЛЬ-ШЕХАБ, координатор мовних іспитів та тестів ФІУ, проводить мовні іспити DELF (Диплом про вивчення французької мови) та DALF (Диплом про поглиблене вивчення французької мови) у Київському національному лінгвістичному університеті
2 лютого 2023

Пані Ольга КРАВЧЕНКО, викладачка і екзаменаторка DELF-DALF ФІУ, проводить мовні іспити DELF (Диплом про вивчення французької мови) та DALF (Диплом про поглиблене вивчення французької мови) у Київському національному лінгвістичному університеті
3 лютого 2023

Презентація іспитів DELF-DALF
Для учнів гімназії №153. Медіатека ФІУ 19 травня 2023

Презентація Campus France і процедур, які дозволяють продовжувати навчання у Франції.
Дні відкритих дверей для студентів в Київському національному університеті культури і мистецтв.
16 травня 2023

Мобільність українців – першочергово докторантів, молодих кандидатів наук або досвідчених науковців – до французьких вищих навчальних закладів - **серед головних пріоритетів** нашого посольства і, відповідно, ФІУ. Велика кількість **стипендій** доступна для студентів та співробітників українських університетів. Окрім того, угоди про партнерство – формальні чи неформальні – були укладені як на місцевому рівні (французькими радниками з питань зовнішньої торгівлі), так і у Франції (конференція директорів інженерних шкіл CDEFI, Fondation Atlas - Maison des sciences de l'homme, зокрема), щоб запровадити стипендії на стажування (від 1 до 3 місяців) або навчання (9 місяців) на засадах **співфінансування**. Насамкінець, у Франції національна програма Pause (*Програма екстреного прийому науковців та митців у вигнанні*), що координується Коледжем Франції та особливо підтримується Міністерствами Європи та закордонних справ, культури та вищої освіти, з березня 2022 року фінансує перебування українських студентів чи науковців біженців у нашій країні, де вони продовжують своє навчання чи діяльність. 220 українських науковців отримали фінансування за програмою PAUSE з березня 2022 року.

ЛІНГВІСТИЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ВИКЛАДАЧІВ

Професійні стажування викладачів французької мови є пріоритетом Інституту. Це навчання є насправді умовою збереження франкофонії в Україні в наступні роки. У відомому нам контексті певна кількість викладачів іноземних мов – будь-яких з них – вирішили покинути Україну чи не повертатися та залишитися в Західній Європі чи Північній Америці. Франкофони не були винятком. Не засуджуючи, але й не заперечуючи реальність, яка вже мала значні наслідки для нашої двосторонньої лінгвістичної співпраці та матиме інші наслідки для місця французької мови в українській системі освіти, Інститут вирішив зреагувати. У цьому напрямку були здійснені дві навчальні ініціативи.

55 викладачів французької були належно відібрані для проходження лінгвістичного стажування у Франції в серпні 2023 року. 35 з них пройдуть стажування в CAVILAM у Віші, а решта 20 – у Центрі прикладної лінгвістики у Безансоні. Ці 55 учасників є викладачами кафедр французької мови українських університетів і навчальних закладів з усієї України, а також з Alliances françaises. Їм запропонують спеціальну педагогічну програму. Метою цих лінгвістичних стажувань є дати змогу одним поліпшити рівень, іншим – оновити підхід до викладання, і усім – краще оволодіти методиками та навчальними матеріалами про сучасну Францію.

55 викладачів французької навчатимуться у Франції
у серпні 2023 року у Віші та Безансоні

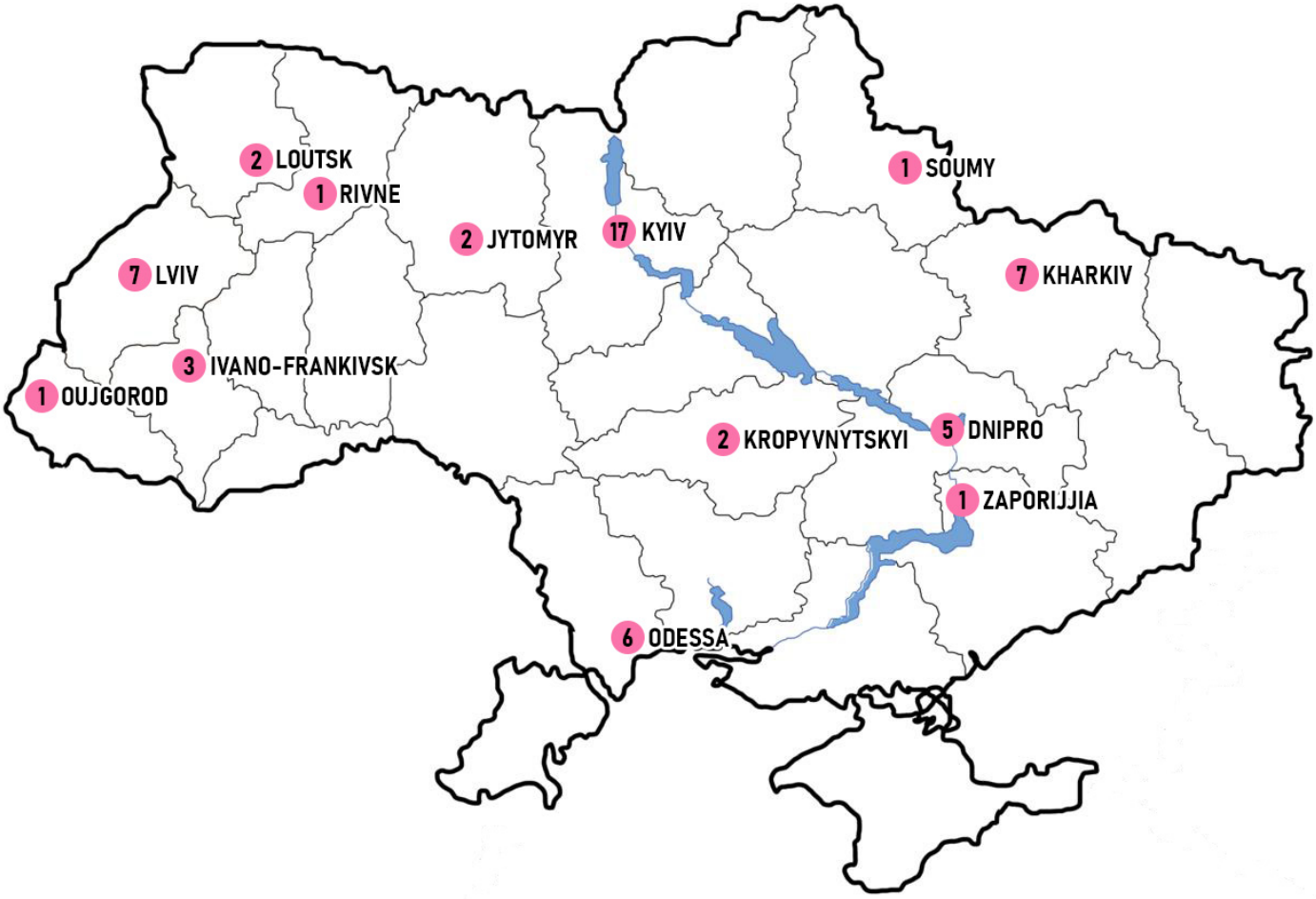

Оскільки Інститут не уповноважений направляти в Україну спеціалізованих французьких спеціалістів, за погодженням з Департаментом та з неоціненною допомогою наших колег з Посольства Франції в Польщі, ми вирішили перенести ці курси підвищення кваліфікації та вдосконалення мови до Любліна, у Польщу. За кошт Інституту та після ретельного відбору 95 українських викладачів відправились до цього польського містечка неподалік від українського кордону, де Інститут винайняв для них готель. Метою цього чотириденного мовного стажування, схваленого Міністерством освіти України, є вдосконалення професійних навичок українських вчителів, незалежно від того, викладають вони французьку мову або інші предмети французькою мовою. Вони мають дві основні, але невиключні цілі: застосувати на практиці мовні навички, отримані в аудиторії, та розвинути мережу професійних контактів в Україні та Франції або інших франкомовних країнах. Інші стажування такого типу ще будуть організовані у 2023 році.

95 викладачів французької пройшли лінгвістичне стажування від французьких методистів з понеділка 26 червня до п’ятниці 30 червня у Любліні

Люблін : місце стажування та краєвиди

КУЛЬТУРНІ ЗАХОДИ

У контексті війни та скорочення команди, необхідно було зробити вибір серед культурних та мистецьких пріоритетів Французького Інституту. Наразі є **три культурні пріоритети**: просування французького кінематографу, навчання, особливо у галузі **візуальних мистецтв та музеєзнавства** та **підтримка молодих українських митців**, чиї проєкти є частиною французьких програм.

Французьке кіно в Україні

Фестиваль французького кіно *Un week-end à Paris (Вікенд у Парижі).* Пан Етьєн **де Понсен**, Посол Франції в Україні, відкриває фестиваль та презентує фільм-відкриття «*Coupez!» (Кінцевий монтаж)* режисера Мішеля **Азанавічуса**, оригінальна версія з українськими субтитрами. Кінотеатр *«Жовтень»* 15 грудня 2022

Відкриття *«Фестивалю допрем'єрних показів французького кіно».* Презентація фільму-відкриття «*Три мушкетери: Д'Артаньян»* режисера Мартена **Бурбулона**, оригінальна версія з українськими субтитрами. Кінотеатр *«Жовтень»* 13 квітня 2023. Фільм вийшов у прокат 4 квітня у Франції, а його допрем'єрний показ відбувся у Києві 13 квітня

Україна на Канському кінофестивалі 2023

Минулого року на відкритті Канського фестивалю Президент Володимир **Зеленський**, звернувся до громадськості в прямому ефірі з проханням про світову підтримку мистецтва та культури перед лицем агресії, від якої потерпає його країна. Одним із наслідків цього особливого моменту медійної солідарності стало створення Європейського фонду солідарності для українських фільмів (ESFU) з початковим бюджетом в один мільйон євро, запропонованим кіноцентрами 13 європейських країн і керованим французьким CNC. Цей фонд насамперед призначений для підтримки українських фільмів, створених у співпраці з країнами Європи. Серед них "Тіни" Поліни **Кельм**, "За Перемогу!" Валентина **Васяновича**, а також "Фото на пам'ять" Ольги **Черних**, документальний фільм спільного виробництва з французькою компанією LuFilms (Франція). Отже, у Канського фестивалю тепер особливі стосунки з Україною.

У 2023 році, п'ять українських режисерів були відібрані для участі в програмі Producers Network і попрямували до набережної Круазет, щоб представити свої короткометражні або повнометражні кінопроєкти та отримати продюсерську підтримку. Йдеться про Злату **Єфіменко** (EF Pictures), Каріну **Костину** (Tabor Production) Андрія **Котляра** (Babylon'13), Ольгу **Матат** (EvosFilm) і Дмитра **Суханова** (Toy Cinema). Окрім того, програма "Cannes Docs" – програма для документального кіно – відібрала дві українські документальні стрічки: "*Татова колискова*" Лесі **Дяк**, що також була представлена на набережній Круазет, та "*Тиха повінь*" Дмитра **Сухолиткого-Собчука.**

Саме в цьому особливому контексті, за підтримки Французького інституту в Україні, Кирило **Земляний** (праворуч на фото нижче), молодий український режисер, у травні 2023 року відвідав Канський кінофестиваль, щоб розповісти про свій короткометражний фільм «Як це було», в якому він грає одну з головних ролей. Фільм увійшов до офіційної програми фестивалю. Така присутність у Каннах завжди є важливим кроком у кар'єрі молодого режисера. Насамперед, це була виняткова можливість для просування його наступного фільму, який він знімає з паризькою продюсерською компанією Les Steppes productions.

За ініціативи Аріан Мнушкін, з 23 березня по 5 квітня 2023 року в Києві проходила Кочова школа «Театру дю Солей». 100 ретельно відібраних студентів та викладачів театрального мистецтва з усієї України приїхали до Києва на 15-денне навчання у Київському муніципальному академічному театрі опери та балету. У продовження цієї ініціативи, деякі з цих студентів зараз відвідують курси французької мови в ФІУ

Французька цифрова творчість у рамках заходу *Novembre Numérique (Цифровий листопад)*
Медіатека ФІУ 10 грудня 2022

В особливих умовах листопада-грудня 2022 року з періодичними відключеннями електроенергії і опалення ФІУ розробив програму, спеціально розраховану на молоду аудиторію віком від 8 років і старше, яка також була цікава і батькам, які супроводжували дітей.

Увесь поверх нещодавно оновленої Медіатеки був організований таким чином, щоб якнайкраще представити 8 освітніх та розважальних цифрових робіт із добірки *Unlock* Французького Інституту в Парижі :

- дві інноваційні книги – *«Метод Кюрі»* та *«Ава та Птах з інструментами»;*
- дві доповнені реальності – *«Пташки!»* та *«Маленька танцівниця»;*
- дві відеогри – *«Unmaze»* та *«Play a Kandinsky»;*
- веб-мультфільм – *«Yojimbot stories»;*
- веб-серіал – *«Таємниці Парижа».*

Ми надали відвідувачам мобільні пристрої (смартфони та планшети) і запропонували інформаційні матеріали, які дозволили якнайкраще оцінити ці незвичні та інноваційні твори. Незважаючи на складні умови, *Novembre Numérique* відбувся в Києві у 2022 році. Це було метою керівництва та команди ФІУ, яка була досягнута. *Novembre numérique* – це подія, до якої долучаються всі Французькі Інститути по всьому світу, і було правильно, що ФІУ не став винятком.

ФІУ бере участь у програмі резиденцій Французького інституту в Міжнародному центрі мистецтв у Парижі

Незважаючи на війну, Французький Інститут в Україні надає особливого значення заохоченню українських митців до участі у популярній програмі резиденцій у Франції. Це часто вирішальні етапи в їх дослідженнях і художній творчості, завдяки наданій студії для проживання і роботи, а також необхідним фінансовим, технічним і людським ресурсам. Витрати розподіляються між Французьким Інститутом в Парижі та ФІУ.

Інара **Багірова** була відібрана для участі в програмі резиденції в Міжнародному центрі мистецтв у Парижі, разом з 48 іншими лауреатами з усього світу

Після графіка Дмитра **Верьовкіна** (Харків) та композиторки Яни **Шлябанської** (Вінниця) у 2022 році, на резиденцію з 10 квітня по 4 вересня 2023 року було відібрано художницю Інару **Багірову** (Київ). Високоталановита художниця, вона могла б отримати велику користь від цієї резиденції для здобуття більшого професійного визнання, оскільки її студія в Сіте могла б використовуватися для створення та експонування своїх робіт, всього в декількох сотнях метрів від кварталу Маре та найважливіших галерей сучасного мистецтва. Її гіперреалістичні та тривожні картини присвячені проєкту, позначеному повномасштабною війною, що спалахнула в лютому 2022 року: працюючи волонтером у центрі для біженців, вона побачила об'єкти, нашвидкоруч запаковані, як великі натюрморти, з валіз та картонних коробок, перев'язаних скотчем. Її підхід дуже технічний і складний: вона фотографує модель у певній ситуації, а потім працює над її відтворенням у фарбах, використовуючи техніки, що походять з епохи Відродження, такі як тришаровий метод з покриттям і глазур'ю, а також змішані техніки, такі як живопис alla prima. Перебування Інари **Багірової** в Парижі буде продовжено ще на два місяці влітку 2023 року.

КНИГИ ТА ПИСЬМЕННИЦТВО

Співпраця у сфері книги та друкованого слова була важливою ще до війни, і нині є одним із пріоритетів нашої двосторонньої співпраці та, глобальніше, нашої дипломатії впливу в Україні. Цей пріоритет обговорювався і схвалювався на регулярних зустрічах між двома міністрами культури, Рімою **Абдул-Малак** і Олександром **Ткаченком**, у Парижі, Києві та Брюсселі.

У тісному контакті з двома міністерствами Французький Інститут в Україні розпочав амбітний проєкт, спрямований на поповнення фондів 24 обласних бібліотек України. Для кожної з 24 бібліотек планується передати 200 книг французьких та франкомовних авторів в українському перекладі та 200 дитячих книжок, виданих в Україні. Загалом до 2023 року ці бібліотеки отримають понад 10 000 книжок.

23 лютого 2023 року під час свого візиту до України пані **Ріма Абдул-Малак**, Міністр культури Франції, передала першу партію дитячих книжок Бібліотеці імені Тараса Шевченка в Києві. Українські та франко-українські учні Ліцею імені Анни Київської поспілкувалися з Першою леді України та двома міністрами культури про те, що вони люблять читати, і про те, що їм подобається відкривати для себе в книжках, поки їхня країна перебуває у стані війни.

Сидять у першому ряду: українські або франко-українські учні Французького ліцею Анни Київської

Стоять зліва направо:
пані Кароль **БУКЕ**, акторка
пані Анаїс **ДЕМУСТЬЄ**, акторка
пані Яна **БІЛЕНКО**, директорка Центральної бібліотеки імені Т. Г. Шевченка для дітей м. Києва
пані Ріма **АБДУЛ-МАЛАК**, Міністерка культури Франції
пані Олена **ЗЕЛЕНСЬКА**, Перша леді України
пан Олександр **ТКАЧЕНКО**, Міністр культури України
пан Етьєн **де ПОНСЕН**, Посол Франції в Україні
пан Джонатан **ЛІТТЕЛЬ**, письменник та режисер
пані Лоранс **ДЕ КАР**, президентка-директорка музею «Лувр»
пан Валері **ФРЕЛАНД**, виконавчий директор Фонду «ALIPH»

Серед книг, які були подаровані українським бібліотекам, є деякі з найновіших літературних творів, які високо цінуються українськими читачами – «*Bella Figura»* Ясміни **Реза**, *«Карта і територія»* Мішеля **Уельбека**, «*HHhH»* Лорана **Біне**, *«Ніщо не заперечить ночі»* Дельфін **де Віган** та *«Ладнати живих»* Маеліс **де Кераґаль**. Могамед **Мбуґар Сарр**, лауреат Гонкурівської премії 2021 року за «*Найпотаємніший спогад людський»* та Ерве **Ле Телльє**, лауреат Гонкурівської премії 2020 року за твір *«Аномалія»* займають почесне місце у переліку видань.

Фігурують також і класичні видання, наприклад *«Вільшаний король»* Мішеля **Турньє,** *«Театр і його Двійник»* Антонена **Арто** й *«Антологія театру»* Ежена **Йонеско.** Завжди популярні серед читачів твори Антуана **де Сент-Екзюпері** «Нічний політ», *«Планета людей»*, *«Маленький принц»*, *«Поштовий на південь»*, *«Військовий льотчик»*, а також *«Три мушкетери»* Александра **Дюма**, звісно, потрапили до списку обраних творів. Окремої згадки заслуговує роман Джонатана **Літтелла** *"Благоволительки",* лауреата Гонкурівської премії 2006 року та Гран-прі з роману Французької академії, який був перекладений українською мовою лише у 2021 році. Не забуті й соціальні науки, зокрема історик Мішель **Пастуро** з книгою *"Кольори наших споминів"* та П'єр Нора з твором *"Теперішнє, нація, пам'ять".*

Особливі зусилля докладаються для підвищення обізнаності в наших двох країнах про книги, видані спеціально для молоді. 200 дитячих книг будуть передані кожній обласній бібліотеці. У цьому контексті українські бібліотекарі та бібліотекар Французького Інституту в Україні візьмуть участь у Salon du Livre Jeunesse (Молодіжний книжковий ярмарок), який відбудеться 29-30 листопада 2023 року в Монтре (Сен-Сен-Дені).

СПЕЦІАЛЬНІ ПРОЄКТИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВІЙНОЮ: МУЗЕЇ ТА СПАДЩИНА

У рамках культурної та інституційної співпраці ФІУ разом з Фондом ALIPH (*Міжнародний альянс із захисту спадщини в зонах конфліктів*) та Київською міською радою працює над амбітним спільним проектом, спрямованим на захист творів мистецтва у 12 музеях української столиці. В умовах війни, яка зараз триває, **збереження експонатів у різних музеях** є пріоритетом для української сторони, та Інститут прагне вирішити це питання. Завдяки фінансуванню Фонду ALIPH, ІФУ придбає низку захисного обладнання для головних музеїв Києва, зокрема вогнетривкі шафи та сейфи, а також осушувачі повітря. Бенефіціарами цього проекту, визначеними Київською міською радою, є деякі з найважливіших музеїв української столиці:

Музей історії Києва

Київська картинна галерея

Музей «Київська фортеця»

Музей Івана Гончара

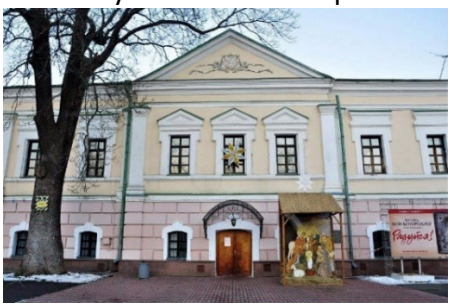

Музей декоративного мистецтва

Музей Гетьманства

У цьому ж контексті ФІУ спільно з Міністерством культури Франції організовує та фінансує стажування у Франції для українських знавців музейної справи та директорів музеїв. Професіоналізація музейного менеджменту та постійне стажування професіоналів музейної справи **є дійсно пріоритетом для української сторони.** 15 українських знавців музейної справи перебуватимуть у Франції протягом 10 днів у червні. Вони зустрінуться зі своїми колегами у Парижі, Марселі та в О-де-Франс. Курс дозволить українським музейникам налагодити цінні контакти зі своїми колегами. Для відбору кандидатів з усієї України, які представляють широкий спектр музейних установ, було проведено конкурсний відбір. Від міста Києва це Національний музей імені Ханенків, Музей історії міста Києва, Музей декоративного мистецтва, Музейний комплекс "Лавра" та Національний музей Голодомору-геноциду. Регіональні музеї включають Львівський природничий та літературний музеї, Одеський літературний музей, Чернігівський художній музей та Житомирський краєзнавчий музей, музей, присвячений сучасній війні, відомий як Музей Хоробрих у Вінниці, Національний історичний музей у Кам'янці-Подільському, Гуцульський музей на Покутті, Національний історичний заповідник у місті Острог та Краєзнавчий музей у Яготині.

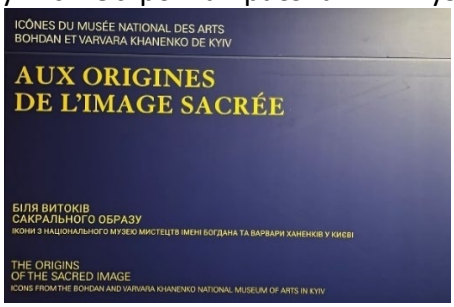

Два Міністри культури в оточенні українських кураторів, які проходять стажування в Парижі, на відкритті виставки «*Aux origines de l'image sacrée»* (Походження сакрального образу). Лувр, 13 червня 2023 року

Ікони з Національного музею мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків у Києві
Походження сакрального образу

Пан Валері **ФРЕЛАНД**, виконавчий директор Фонду «ALIPH», та 15 українських працівників музейної сфери перед Пірамідою Лувру з нагоди відкриття виставки *Aux origines de l'Image sacrée* ("Походження сакрального образу"), 13 червня 2023 року. Нижче див. статтю в Le Monde від 7 червня 2023 року.
Зліва направо:

Іван **ШУЛЛА** (Київська область)
Дар'я **ШМІЛО** (Житомир)
Андрій **БРИЖУК** (Острог)
Михайло **КОБРИН** (Львів)
Марина **БОГУШ** (Київ)
Вікторія **ДМИТРИК** (Львів)
Валері **ФРЕЛАНД**, виконавчий директор Фонду «ALIPH»
Наталія **ДЗЮБЕНКО** (Львів)
Катерина **ЄРГЄЄВА** (Одеса)
Світлана **ДЕМЧЕНКО** (Чернігів)
Ольга **ВИНОГРАДОВА** (Київ)
Ольга **ФРАСИНЮК** (Київ)
Олена **ГОРДІЄНКО** (Вінниця)
Мар'яна **ВАРЧУК** (Київ)
Оксана **ЗАРЕМБА** (Кам'янець-Подільський)
Анна **ЯНЕНКО** (Київ)
Перекладач (Париж)

На осінь запланована ще одна навчальна ініціатива, в якій візьмуть участь українські реставратори, що проведуть місяць у різних реставраційних майстернях французьких музеїв, зокрема Лувру. Це стажування дозволить українським реставраторам поглибити свої знання та застосувати на практиці нові реставраційні технології, а також налагодити тривалі професійні зв'язки з французькими колегами, зокрема, у науковій сфері. Після пошкоджень, завданих війною деяким українським музеям, а іноді й багаторазових переміщень творів мистецтва, реставрація набуває життєво важливої ролі в українській музеології. Отже, Міністерство культури України звернулося до французької сторони.

У цьому контексті, завдяки неоціненній допомозі Міністерства культури Франції, у жовтні 2023 року Валерія **Леоненко** з Національного історичного музею України проходитиме стажування у Національній бібліотеці Франції, головною метою якого буде робота над реставрацією паперових підшивок, а Марія **Бухаріна** з Національного науково-дослідного реставраційного центру України проходитиме стажування у Музеї декоративного мистецтва в Парижі, де основна увага приділятиметься реставрації тканин. Нарешті, пані Олена **Андріанова**, директор української реставраційної лабораторії "Арт-Лаб", пройде стажування у Центрі досліджень та реставрації музеїв Франції (C2RMF), переважно у реставраційних майстернях Павільйону Flore у Луврі. Французький інститут в Україні оплатить витрати на проїзд для цих українських музейних фахівців.

ІНСТИТУЦІЙНА СПІВПРАЦЯ

В контексті війни та її наслідків Французький інститут в Україні, **безумовно, адаптував свою діяльність**. Як результат, нещодавно Інститут отримав **нові компетенції у сфері інституційної та технічної співпраці**, яких він не мав до війни. Він координує масштабну навчальну програму для українських прокурорів, поліцейських та слідчих у Національній школі суддів у Франції. Цей навчальний план триватиме протягом 2023 року і фінансується за рахунок спеціальних коштів, які Департамент (DGM) виділив ФІУ для цієї мети.

З початком повномасштабного російського наступу на Україну 24 лютого 2022 року, а ще більше з моменту виявлення на початку квітня масових вбивств, скоєних над жителями міст Буча, Бородянка та Ірпінь, боротьба з безкарністю стала абсолютним пріоритетом для української влади. Саме до Франції Президент **Зеленський**, а потім міністерські та судові органи звернулися з першими проханнями про допомогу в цій сфері. Французька підтримка дуже швидко втілилася у двосторонніх оперативних діях, зокрема розгортання кількох підрозділів Інституту кримінальних розслідувань Національної жандармерії (IRCGN). Перша з цих груп прибула в Україну 11 квітня 2022 року, менш ніж через 10 днів після запиту, а багато інших - до жовтня минулого року. Цей франко-український проєкт розпочався з ідентифікації жертв та встановлення причин їхньої смерті у масових вбивствах, скоєних у Бучі, Ірпені, Бородянці та Ізюмі на сході країни. Цей навчальний цикл, який триватиме протягом 2023 року, є частиною більш глобальної відповіді на дуже специфічний український запит.

Перший з цих тренінгів під назвою *"Воєнні злочини та боротьба з безкарністю"* відбувся з 13 по 18 лютого 2023 року в Національній школі суддів в Парижі. 18 українських суддів, прокурорів та слідчих взяли участь у тренінгу, організованому низкою французьких департаментів з різних міністерств.

Під час стажування в Парижі на Вандомській площі в приміщенні Міністерства юстиції Франції відбулася зустріч української делегації з пані Ізабель Жегузо, радником Міністра юстиції з питань Європи та міжнародних відносин, представниками Національної антитерористичної прокуратури (PNAT), Міністерства закордонних справ Франції та Посольства України у Франції.

18 українських прокурорів та поліцейських пройшли стажування по програмі воєнних злочинів в ENM. 15 лютого 2023 року.

Учасники сесії стажування *«Дитинство в контексті воєнних злочинів»*, 19 - 23 червня 2023.

6 інших сесій навчання заплановані на 2023 рік.

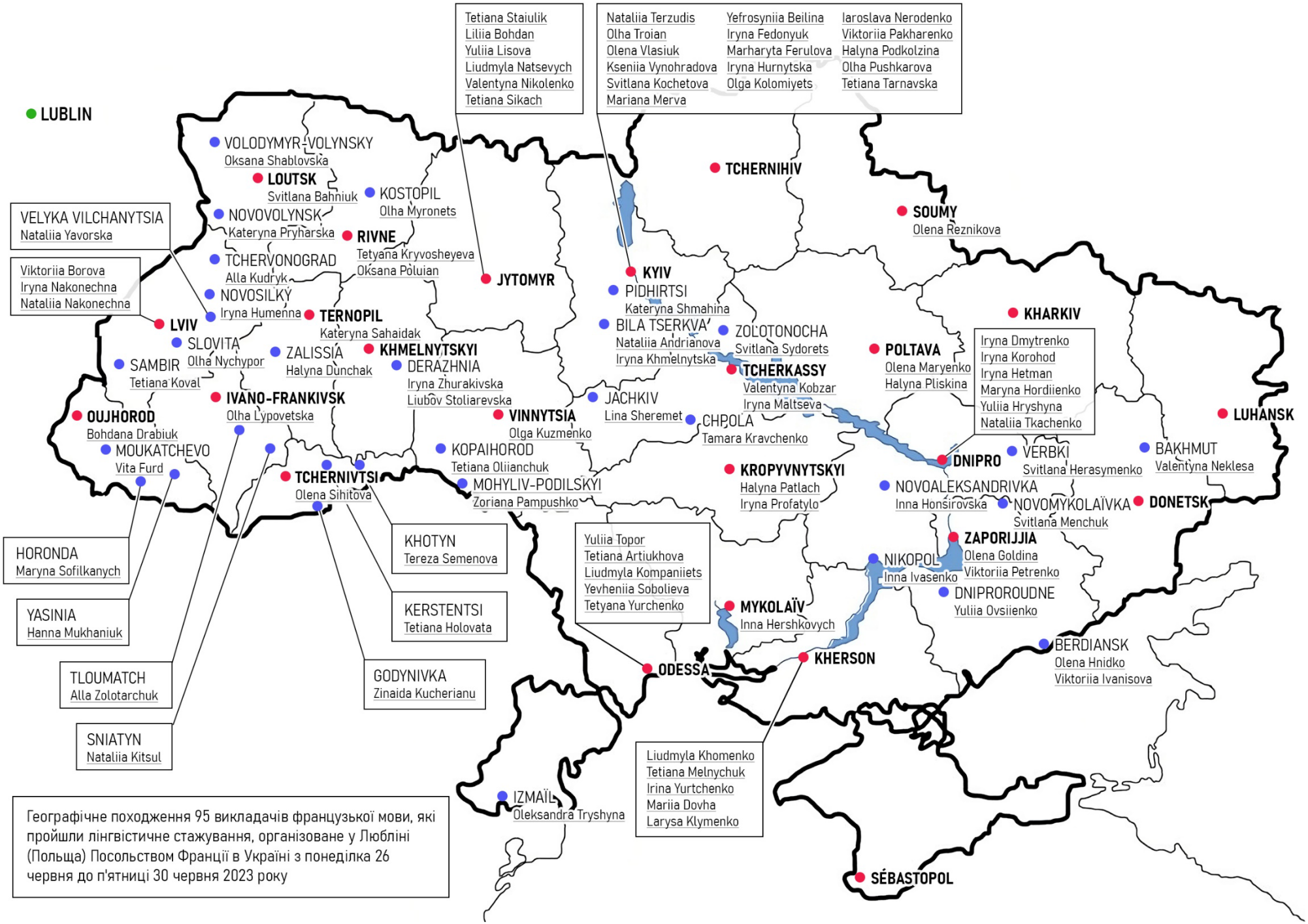

Географічне походження 95 викладачів французької мови, які пройшли лінгвістичне стажування, організоване у Любліні (Польща) Посольством Франції в Україні з понеділка 26 червня до п'ятниці 30 червня 2023 року

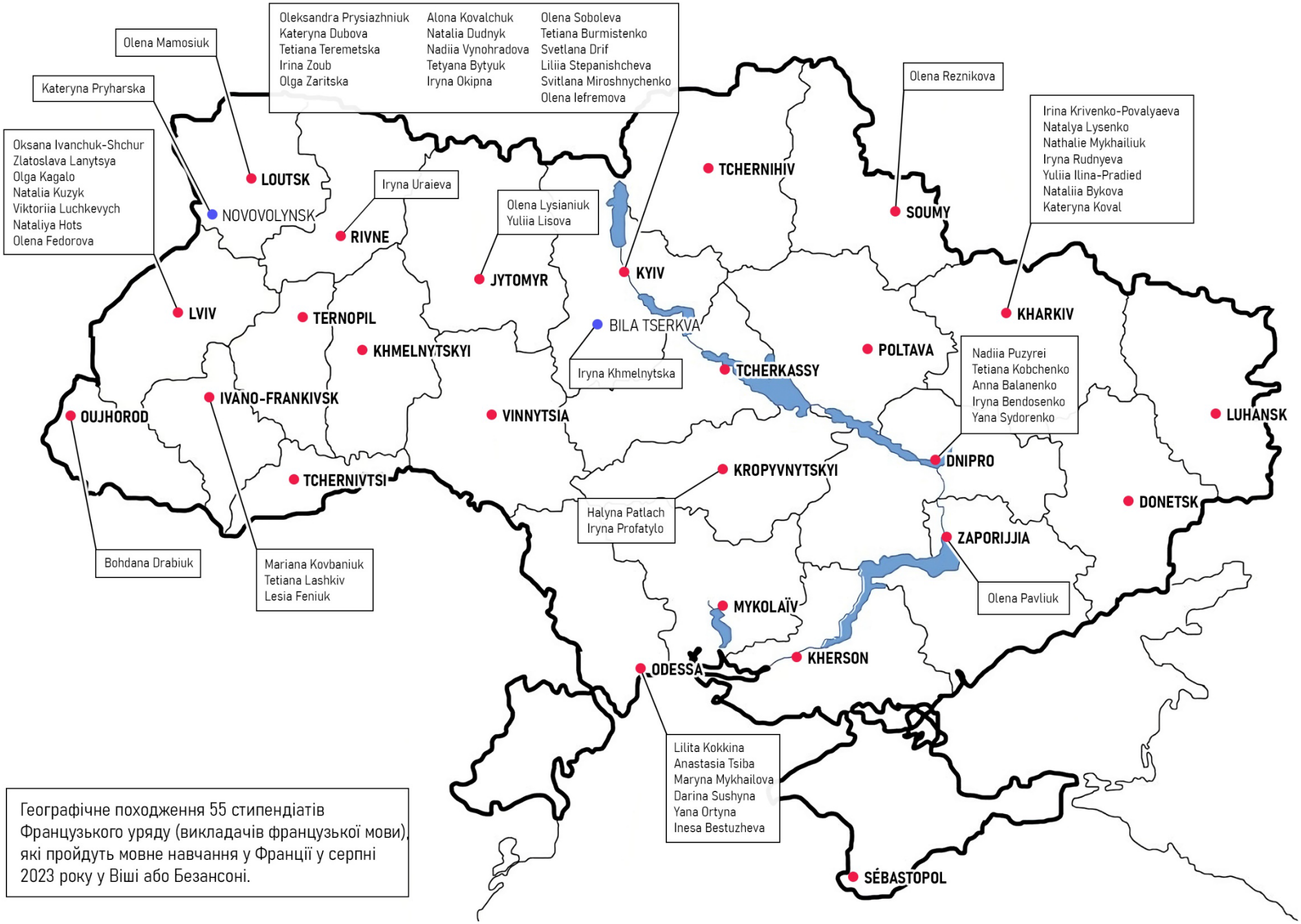

Географічне походження 55 стипендіатів Французького уряду (викладачів французької мови), які пройдуть мовне навчання у Франції у серпні 2023 року у Віші або Безансоні.

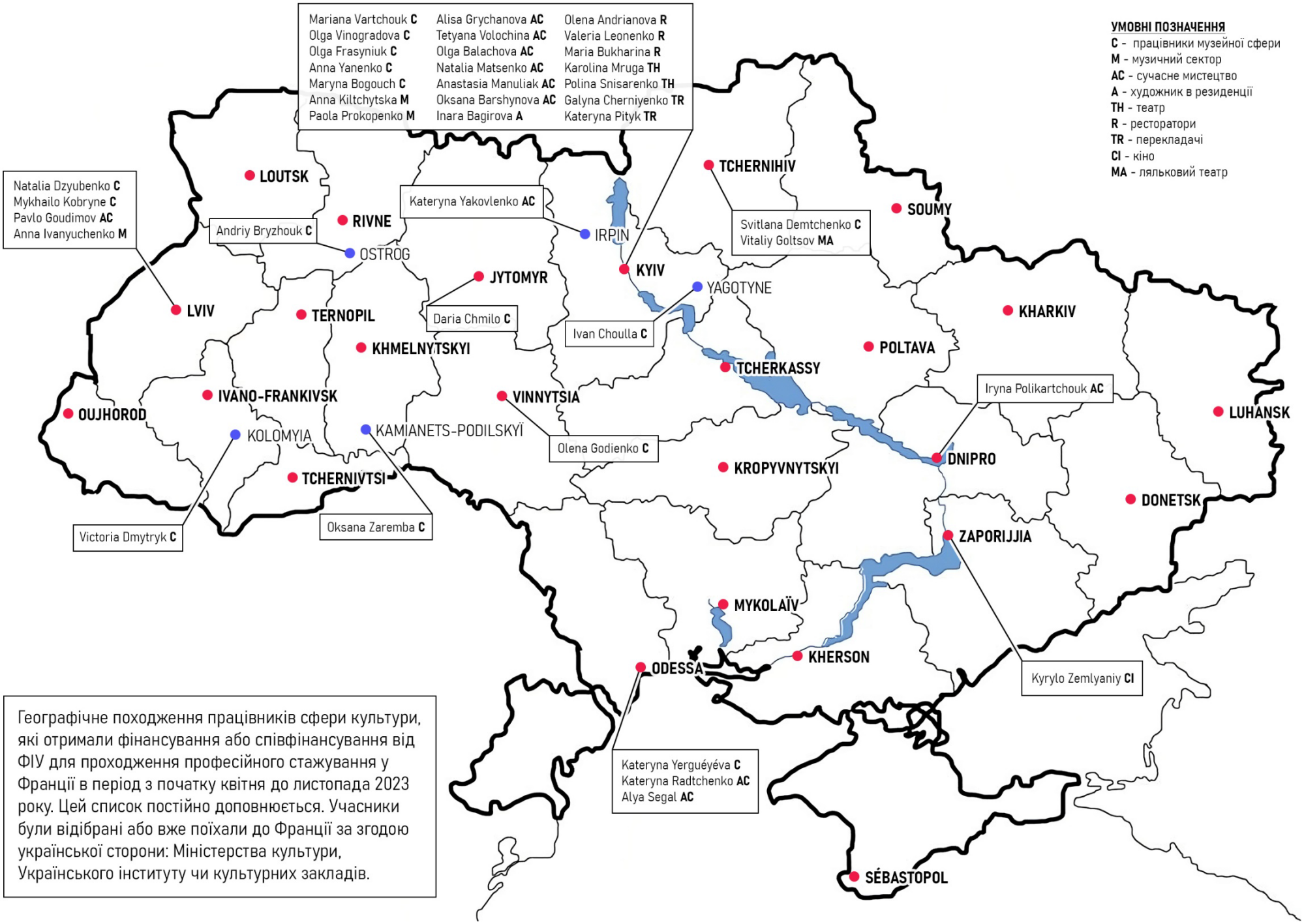

Географічне походження працівників сфери культури, які отримали фінансування або співфінансування від ФІУ для проходження професійного стажування у Франції в період з початку квітня до листопада 2023 року. Цей список постійно доповнюється. Учасники були відібрані або вже поїхали до Франції за згодою української сторони: Міністерства культури, Українського інституту чи культурних закладів.

Le Monde

Роксана Азімі (Київ) / Опубліковано 24 лютого 2023
https://www.lemonde.fr/culture/article/2023/02/24/rima-abdul-malak-a-Kyiv-a-la-rencontre-des-acteurs-culturels-ukrainiens_6163135_3246.html

Ріма Абдул-Малак на зустрічі з українськими культурними діячами у Києві

23 лютого Міністерка культури відвідала Україну, щоб оголосити про створення європейського кінофонду та переклад 200 французьких видань.

Міністр культури України Олександр Ткаченко та його французька колега Ріма Абдул-Малак у Софійському соборі; праворуч - мадам Лоранс де Кар, президент-директор музею Лувр, Київ, 23 лютого 2023. SERGEI CHUZAVKOV/AFP

23 лютого, напередодні першої річниці вторгнення Росії в Україну, в той самий момент, коли прем'єр-міністр Іспанії Педро Санчес перебував з візитом у Києві та обіцяв президенту Володимиру Зеленському підтримати вступ його країни до Європейського Союзу, Ріма Абдул-Малак стояла на безлюдній площі Майдану перед низкою маленьких українських прапорців, що символізували загиблих.

Ушанувавши пам'ять журналіста BFM-TV Фредеріка Леклерка-Імхоффа, який загинув, висвітлюючи конфлікт, і чиє ім'я прикрашатиме кімнату в Медіатеці Французького Інституту в Києві, Міністр культури Франції занурилася в пафос Військового музею, де ідентичні реконструйовані укриття закликають до гравітації.

Через три дні після бурхливого візиту президента США Джо Байдена до свого українського колеги, щоб запевнити його у військовій підтримці, Франція хотіла надіслати символ зовсім іншого роду. Ріма Абдул-Малак приїхала, щоб відповісти на спрагу українців до мистецтва, яка посилилася після дванадцяти місяців кривавого конфлікту.

На літаку "Falcon", що приземлився в Жешуві, на польсько-українському кордоні, вона прибула з невеликою делегацією нічним потягом на київський вокзал рано-вранці. До неї приєдналися актриси Кароль Буке та Анаїс Демустьє перед самою церемонією вручення Сезара. Письменник Джонатан Літтель приїхав, щоб поділитися своїми глибокими знаннями про регіон і війну. І, оскільки є твори мистецтва, які потребують захисту, Лоранс де Кар, президентка Лувру, доповнила команду разом з Валері Фреландом, виконавчим директором Aliph, міжнародного альянсу, створеного за ініціативи Франції для захисту спадщини в зонах бойових дій, який виділив 4 мільйони доларів (3,77 мільйона євро) на допомогу пошкодженим українським об'єктам.

468 культурних об'єктів пошкоджено або зруйновано

Міністр культури України Олександр Ткаченко закликав до цього кроку вже кілька місяців. "Найважливішою річчю для нас є зброя, особливо винищувачі, - сказав цей політик у джинсах та білому світшоті, - але ми також повинні зберегти нашу ідентичність, і в цьому нам потрібні союзники». Конфлікт розгортається не лише на військовому фронті. Росія працює над тим, щоб пошкодити або стерти всі сліди культури та мови, які Україна намагається відновити, з 2014 року.

ЮНЕСКО визначила 240 об'єктів, пошкоджених з 24 лютого 2022 року, і цей список зростає щотижня. Міністерство культури України подає ще похмурішу картину: 468 культурних об'єктів було пошкоджено або зруйновано, в тому числі 35 музеїв. Почастішали випадки мародерства, особливо в Херсоні, де російські війська вивезли майже всі колекції міського художнього музею, а також інвентарні реєстри. "Нам потрібна Франція, щоб оцифрувати близько 12 мільйонів творів, які зберігаються в наших музеях", - наполягав Олександр Ткаченко, і його підтримала Перша леді Олена Зеленська, яка вдень виступила в Київській муніципальній бібліотеці.

Під час зустрічі з українськими культурними гравцями Ріма Абдул-Малак оголосила про створення європейського фонду в розмірі 1 млн євро, який допоможе кінематографістам продовжити розробку та пост-продакшн їхніх проєктів, зупинених конфліктом, а також про переклад 200 французьких книжок українською мовою для 25 бібліотек по всій країні. "Я виріс у воюючій країні, і навіть якщо речі не можна порівнювати, моїм притулком у дитинстві були бібліотеки", - сказав учень з Бейрута дітям українських дипломатів і політиків, які навчаються у Французькому ліцеї.

Культурний світ очікує більшого

Ріма Абдул-Малак, згадала про надзвичайний фонд для українських митців у розмірі 1,4 мільйона євро, виділений одразу після початку атак, і про 500 генераторів, надісланих українським музеям завдяки Aliph, але культурний світ очікує більшого. Франція пожертвувала лише 160 000 євро з 10 мільйонів євро, які ЮНЕСКО виділила своїм членам на допомогу українській спадщині.

Під час обіду письменники, співаки та музиканти говорили відверто. "Перед нами стоїть завдання: не зупинятися на досягнутому і нести українську культуру по всьому світу", - наголосив Ігор Пошивайло, голова правління громадської організації "Музей Майдану". "Надішліть нам альти да гамба і клавесини, щоб ми могли грати європейський бароковий репертуар і програмувати нашу старовинну музику у ваших концертних залах", - закликав молодий контртенор Роман Меліш, чий потужний голос резонує у православному соборі Святої Софії. "Замість того, щоб продовжувати видавати книги російських авторів, дайте можливість писати нашим журналістам", - зажадав письменник Мирослав Лаюк, на що Джонатан Літтелл заперечив: "У нас занадто мало перекладачів з української на французьку, щоб братися за видавничі проекти". Що стосується кіноіндустрії, то вона перебуває у скрутному становищі. "Ми більше не маємо жодного державного фінансування, навіть того мінімуму, який би дозволив нам звертатися до копродукції", - нарікає продюсер Дмитро Сухолиткий-Собчук.

Увага українського міністра культури особливо прикута до Лувру, який має відкрити відділ, присвячений східним християнам, аналог відділу, присвяченого мистецтву ісламу. З минулої осені ведуться дискусії про проведення виставки під назвою "Україна з темряви", що представляє тисячу років українського мистецтва з семи музеїв у діалозі з творами, створеними в той самий час у решті Європи.

Паризька інституція також переїхала ближче до Музею Богдана та Варвари Ханенків. Ця розкішна будівля, в якій до вторгнення зберігалася чудова колекція раннього французького живопису, зараз схожа на замок з привидами. Порожні вітрини, осиротілі постаменти: щойно 24 лютого 2022 року пролунали перші ракети, співробітники музею вивезли колекції в невідоме місце. Це було мудре рішення: 10 жовтня ракета впала за десять метрів від будівлі і вибила вікна, які зараз закриті фанерними панелями. "Наша мета - передати роботи до Лувру, а також до Німеччини, Польщі та Литви, де вони будуть у більшій безпеці, адже ми не знаємо, що принесе завтрашній день", - каже Олена Живкова, заступник директора музею, який готовий піти у тимчасове вигнання, щоб відродитися після війни.

Le Monde

Роксана Азімі / Опубліковано 07 червня 2023
https://www.lemonde.fr/culture/article/2023/06/07/le-louvre-expose-des-icones-rarissimes-exfiltrees-d-ukraine_6176510_3246.html

У Луврі виставили рідкісні ікони, вивезені з України

Паризький музей здійснював нагляд за евакуацією шістнадцяти найбільш крихких творів з колекцій Музею Богдана та Варвари Ханенків у Києві.

"Святий Сергій і святий Вакх" (VI-VII століття). З монастиря Святої Катерини Синайської (Єгипет), зберігається в Києві, в Національному музеї мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків. МУЗЕЙ ХАНЕНКІВ

Війна між Росією та Україною також ведеться на фронті спадщини, з точки зору її збереження і, що важливіше, символічного значення, яке їй надається. У травні, коли президент Володимир Путін вирішив вивезти важливу ікону, написану ченцем Андрієм Рубльовим (бл. 1360 - бл. 1430) з Третьяковської галереї в Москві до Храму Христа Спасителя в Москві, тим самим потураючи православній ієрархії, Національний музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків у Києві прийняв болісне, але відповідальне рішення відправити шістнадцять найбільш крихких творів зі своїх колекцій до Лувру, в тому числі п'ять дорогоцінних візантійських ікон, які виставлятимуться в паризькому музеї з 13 червня до початку листопада.

Щойно у лютому 2022 року розпочалася війна, президентка Лувру Лоранс де Кар поцікавилася у своїх українських колег їхніми нагальними потребами. Усі вони попросили захисне спорядження, яке було доставлено кількома конвоями. На цьому етапі колеги не були готові прийняти її пропозицію розмістити частину своїх колекцій у запасниках Лувру.

Ситуація змінилася, коли 26 жовтня 2022 року пані де Кар прийняла делегацію українських колег, серед яких був і директор Музею Ханенків. Настрої були серйозними, а ситуація - тривожною. ЮНЕСКО визначила 240 об'єктів, пошкоджених російськими бомбами. Інвентаризація українського Міністерства культури є ще більш тривожною: 468 культурних об'єктів були пошкоджені або зруйновані, в тому числі 35 музеїв.

10 жовтня 2022 року ракета впала за 10 метрів від Музею Ханенків, вибивши вікна цієї прекрасної будівлі, в якій до вторгнення зберігалася чудова колекція старовинного живопису. На щастя, вся команда музею встигла сховатися. Монументальні ж полотна було неможливо перемістити.

Пріоритетний відбір робіт для евакуації

Відтоді роботи, заховані в таємних сховищах, наражалися на інші загрози: падіння температури та регулярні відключення електроенергії, які послаблювали дерев'яні панелі. "Це мене вразило до глибини душі,» - згадує пані де Кар, яка повторила свою пропозицію зберегти найцінніші роботи до кінця конфлікту.

В українському музеї зберігаються дуже цінні ікони, виставка яких може стати стартовим майданчиком для нового відділу візантійського та східнохристиянського мистецтва Лувру, який має відкритися для публіки у 2027 році. Коли ми оголошували про створення цього відділу, ми не знали, що в Європі, в самому серці православного світу, буде війна, - згадує пані де Кар. Але сьогодні неможливо думати про це, не беручи до уваги цей конфлікт.

Ольга Апенко-Куровець, кураторка Музею Ханенків у вигнанні, яка працює в Луврі з травня 2022 року, допомагає відбирати твори, які мають бути вивезені першочергово. На початку списку - чотири надзвичайно рідкісні ікони з монастиря Святої Катерини Синайської (Єгипет) та невелике мікромозаїчне панно, датоване XIII століттям, із зображенням Святого Миколая, "п'ять фундаментальних віх в історії православного мистецтва", за словами Максиміліана Дюрана, який очолює відділ візантійського мистецтва. Музей Ханенків додає до свого каталогу дві пізніші ікони, а також італійські примітиви та італо-грецький живопис.

Операція з порятунку була узгоджена 23 лютого, коли Міністр культури Ріма Абдул-Малак і президент Лувру приїхали до Києва. Через два місяці, 10 травня, шістнадцять творів були перевезені під військовим супроводом через Польщу та Німеччину завдяки внеску в розмірі 215 000 євро від Міжнародного альянсу із захисту культурних цінностей у зонах конфліктів.

До закінчення війни візантійські ікони зберігатимуться в Луврі для вивчення. "Ми виходимо за рамки питань ідентичності чи націоналізму і переходимо до культурної співпраці, яка відкриє нові мережі для Музею Ханенків", - каже захоплений пан Дюран, який планує запустити міжнародну дослідницьку програму навколо п'яти ікон, виставлених на виставці.

Інші роботи залишаться в безпеці в запасниках Музею Лувру в Льєвені (Па-де-Кале). "Такі нестабільні ситуації повертають нас до суті нашої місії, - наполягає пані де Карс. Ми знаємо, чому ми займаємося цією справою: щоб слухати світ.

LA CROIX

Маріанн Мьоньє / Опубліковано 14 червня 2023
https://www.la-croix.com/Culture/Au-Louvre-exposition-dicones-ukrainiennes-signe-resistance-2023-06-14-1201271425

Виставка українських ікон у Луврі як знак спротиву

Робота "Святий Сергій і Вакх" (VI-VII століття) буде представлена на відкритті виставки "Походження сакрального образу, ікони з Національного музею мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків у Києві" в Музеї Лувру в Парижі з 13 червня 2023 року.

Щонайменше у двох випадках вони пережили цю загрозу. У VIII і IX століттях візантійські імператори заборонили поклоніння зображенням Христа і святих. Їхній статус вцілілих в історії вже сам по собі виправдовує відвідування виставки п'яти ікон, вивезених з Києва, яка відкрилася в Луврі в середу, 14 червня. Але є ще їх зворушлива делікатність, точність малюнка на полотні, прогалини, які говорять про плин часу...

Шістнадцять робіт потрапили до Франції

Ці сакральні картини, які прибули до Франції у квітні, є частиною групи з шістнадцяти творів з Національного музею мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків у Києві, вся колекція якого була передана на зберігання. Ті з них, які не були виставлені в Луврі, були розміщені в запасниках музею в Льєвіні.

Щодо представлених на виставці ікон, то чотири з них, написані енкаустикою на дереві, походять з монастиря Святої Катерини на горі Синай, що в даний час знаходиться в Єгипті. Датовані VI-VII століттями, вони зображують святого Іоана Хрестителя, святого Сергія та святого Вакха, а також Богородицю з немовлям. Це дуже цінні роботи, тому що вони датовані до іконоборчої кризи, - пояснює Ольга Апенко-Куровець, співробітниця Музею Ханенків. По суті, вони були в небезпеці з моменту створення. П'ята ікона на виставці - мікромозаїка Святого Миколая - датується кінцем XIII або початком XIV століття.

Наукові дослідження

Ця та інші невизначеності щодо періоду, можливо, будуть з’ясовані під час наукового дослідження ікон після закінчення виставки в листопаді. Існує низка питань щодо точної дати і місця їхнього створення, а також щодо різних реставрацій, яких вони зазнали за свою довгу історію. "Вони були проаналізовані в 1970-х роках, але методи дослідження ще не були досконалими", - розповідає Ольга Апенко-Куровець.

Їх виставка в Луврі після таємного перевезення по всій Європі, рішення про яке було прийнято в лютому минулого року під час візиту до Києва Міністра культури Ріми Абдул-Малак, виходить за рамки простого ознайомлення громадськості. Це також послання опору української ідентичності перед обличчям прагнення Росії знищити її. "Ворог не зможе стерти Україну", - сказав Олександр Ткаченко, міністр культури України, на презентації робіт у Луврі.

Досі Україна прагнула зберігати свою спадщину на власній території, а не вивозити її за кордон. Ця обережність пов'язана з бурхливою історією її кордонів, що могло б спонукати її найближчих сусідів, зокрема Польщу, претендувати на право власності на певні твори, що зберігаються в сховищах. Але були зроблені винятки, зокрема, для виставки про авангард в Україні в Музеї Тиссена-Борнеміша, в Мадриді, а тепер і в Луврі.

Початок співпраці

Цей вибір був зроблений тому, що ікони є надзвичайно вразливими і тендітними, а їхнє збереження у сховищах в Україні є непевним через перебої з електропостачанням, що унеможливлює підтримання постійної температури. Це також слугує підготовкою до створення нового відділу візантійського та східно-християнського мистецтва в Луврі, відкриття якого заплановане на 2027 рік. Для Ольги Апенко-Куровець "це не евакуація, а початок майбутньої співпраці".

Frankfurter Allgemeine
ZEITUNG FÜR DEUTSCHLAND

К.А. / Опубліковано 14 червня 2023

Лувр зберігає ікони з Києва

У світі існує лише кілька ікон, старших за ті, що походять з монастиря Святої Катерини на горі Синай. Візантійська подвійна ікона Сергія і Вакха, наприклад, датується шостим століттям і показує лики святих у стилі фаюмського живопису, з хрестами в руках і золотим завитим волоссям, а між німбами обох вставлений Христос тондо на золотому тлі. Раніше ікона зберігалася в Музеї Ханенків у Києві. Через війну в Україні, яка також спрямована на знищення культурної спадщини країни, навіть таємне сховище музею стало надто небезпечним для незамінного об'єкту з перших днів християнського зображення. Тепер Музей Ханенків прийняв складне, але відповідальне рішення: шістнадцять найцінніших творів зі своєї колекції відправлено до Лувру, в тому числі п'ять візантійських ікон. Від сьогодні і щонайменше до листопада дорогоцінні роботи експонуватимуться в Луврі. С.Т.

Le Monde

Стефані Мопас (La Haye, кореспонденція) / Опубліковано 21 лютого 2023
https://www.lemonde.fr/international/article/2023/02/21/des-magistrats-ukrainiens-formes-a-la-justice-de-guerre_6162694_3210.html

Українські працівники судової сфери пройшли навчання з воєнного правосуддя

Близько двадцяти українських прокурорів і поліцейських пройшли навчальний курс у Національній школі суддів в Парижі, щоб навчитися розслідувати воєнні злочини та переслідувати винних на найвищому рівні.

За останній рік Україна посилила свій опір російському вторгненню, розгорнувши систему "військового правосуддя" для того, щоб вилікувати хвороби всієї країни. "Через війну ми всі проходимо прискорений курс", - з посмішкою пояснює співробітниця судової сфери Елеонора Белей. Щоб підвищити свою кваліфікацію, близько двадцяти українських прокурорів і поліцейських з 13 до 17 лютого відвідали навчальний курс у Національній школі суддів (ENM) в Парижі. Метою тренінгу було допомогти Україні узгодити свою систему правосуддя зі стандартами Європейського Союзу (ЄС), "дерадянізувати" досить бюрократизовану адміністрацію та сприяти франко-українському співробітництву у сфері правосуддя.

Це також можливість зробити паузу в роботі для поліцейських і прокурорів, деякі з яких "працюють у бронежилетах, близько до лінії фронту", - каже Елеонора Белей. В обідню перерву деякі з них повертаються з пакетами з BHV або сувенірних крамниць біля школи, що за два кроки від Нотр-Даму.

Протягом тижня Елеонора Белей, як і інші учасники, навчалася кримінальному аналізу, збору доказів і міжнародному співробітництву у адвокатів, прокурорів і слідчих, у тому числі з Центрального управління по боротьбі зі злочинами проти людяності та злочинами на ґрунті ненависті (OCLCH). Правосуддя є частиною загальної відповіді Заходу на дії Москви, і протягом останнього року уряди заявляли російським чиновникам, що вони повинні бути "притягнуті до відповідальності".

Встановлення фактів

Орелі Белліо, керівник відділу злочинів проти людяності Національної антитерористичної прокуратури (PNAT), приїхала, щоб розповісти про "надзвичайні" судові процеси, які проводяться у Франції, поки що проти руандійців та сьєрра-леонця, в рамках універсальної юрисдикції (процедура, яка дозволяє судити винних у серйозних порушеннях прав людини за межами території, де вони були скоєні). "Ви розумієте, що злочини були скоєні за наказом російських високопосадовців. Що ви порадите нам робити, коли агресія закінчиться, щоб у нас були реальні докази проти цих високопосадовців?" - запитує Валерія Мельник, відповідальна за міжнародне співробітництво в українській прокуратурі.

«Встановіть факти, визначте намір, потім походження і працюйте по всьому ланцюжку, від виконавця до замовника», - такою була відповідь прокурора на цій сесії, на якій Le Monde вдалося побувати. Слухачі також відвідали лабораторії Інституту кримінальних розслідувань національної жандармерії (IRCGN), який вже відправив кілька місій для збору доказів з місць злочинів по всій країні.

Валерія Мельник розглядає своє життя "на судовому фронті" як форму опору. Андрій Костін, генеральний прокурор України в Києві, дуже любить цю фразу. Протягом багатьох місяців він бореться за те, щоб переконати уряди створити спеціальний трибунал для розгляду злочинів агресії. "Трибунал Путіна", у певному сенсі, єдиний, на думку українців, який міг би покарати російський уряд. Хоча Лондон, Париж і Вашингтон виступають проти, Київ все ж здобув маленьку перемогу: Європейська комісія схвалила

створення Міжнародного центру з переслідування злочину агресії (CIPA), тимчасової прокуратури під егідою Євроюсту.

Відшкодування збитків, завданих війною

У зв'язку з цим гіпотетичним спеціальним трибуналом Україна також закликає до створення механізму, який змусить Росію заплатити за збитки, завдані війною. У середині листопада 2022 року Генеральна Асамблея ООН прийняла принцип, і тільки принцип, реєстру для фіксації руйнувань. Українці також закликають використовувати санкції, запроваджені ЄС проти російських олігархів від початку війни, для арешту та конфіскації заморожених активів.

Після десяти років "боротьби з політичною злочинністю" Арно де Лагіш із захопленням керує департаментом нерухомості Агентства з управління та повернення арештованих і конфіскованих активів (AGRASC). "У Франції є російські олігархи та бізнесмени. Що ви маєте намір робити з цими людьми?" - запитує Артем Шевчишен, поліцейський, відповідальний за розшук активів олігархів в Україні та інших країнах. У Франції "ми можемо перейти від заморожування активів Європейського Союзу до остаточної конфіскації, якщо хтось спробує обійти санкції", - пояснює Арно де Лагіш.

Ця формула може бути поширена на всю Європу. 15 лютого ЄС створив робочу групу для вивчення можливості використання заморожених активів для "фінансування відновлення України", пояснює суддя, коли в залі лунає сирена тривоги. "Це ракета! Це Україна! Це не в Парижі!" - вигукує один з українських поліцейських, вимикаючи додаток на своєму телефоні. Тиша, потім сміх.

"Експерти з арештів та конфіскацій - це італійці! Конфісковане майно має соціальне застосування", - додає француз і пропонує: коли в Україні знову запанує мир, "віллу олігарха можна було б переобладнати під школу чи культурний центр".